

I'

Ειρήνη και φιλία

Πάμπλο Πικάσο, *Τα τέσσερα μέρη του κόσμου* (Μουσείο Πάμπλο Πικάσο, Παρίσι)

I'. ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑ
Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων

Πάμπλο Πικάσο, Παιδί με περιστέρι

Γιάννης Ρίτσος

Ειρήνη

Τ' όνειρο του παιδιού είναι η ειρήνη.
 Τ' όνειρο της μάνας είναι η ειρήνη.
 Τα λόγια της αγάπης κάτω απ' τα δέντρα
 είναι η ειρήνη.

Ο πατέρας που γυρνάει τ' απόβραδο μ' ένα φαρδύ χαμόγελο στα
 μάτια

μ' ένα ζεμπίλι* στα χέρια του γεμάτο φρούτα
 κι οι σταγόνες του ιδρώτα στο μέτωπό του
 είναι όπως οι σταγόνες του σταμνιού που παγώνει το νερό στο
 παράθυρο,
 είναι η ειρήνη.

Ειρήνη είναι ένα ποτήρι ζεστό γάλα κι ένα βιβλίο μπροστά στο
 παιδί που ξυπνάει.

Η ειρήνη είναι τα σφιγμένα χέρια των ανθρώπων
 είναι το ζεστό ψωμί στο τραπέζι του κόσμου
 είναι το χαμόγελο της μάνας.

Μονάχα αυτό.
 Τίποτ' άλλο δεν είναι η ειρήνη.

* (το) ζεμπίλι: μεγάλος
 σάκος από καουτσούκ,
 ψάθα, χοντρό ύφασμα
 ή πλεχτό δίχτυ, που
 χρησιμοποιείται για τη
 μεταφορά οικοδομικών
 υλικών ή και για ψώνια

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Με ποιες εικόνες αποδίδει ο ποιητής τις χαρές της ειρηνικής ζωής; Ποια απ' αυτές σας συγκινεί περισσότερο και γιατί;
2. Τι άλλο μπορεί να είναι η ειρήνη; Να γράψετε ένα μικρό κείμενο με θέμα «Τι σημαίνει για μένα ειρήνη».
3. Να ζωγραφίσετε όποια εικόνα του ποιήματος σας αρέσει περισσότερο και να προσθέσετε κάτω από αυτήν ως λεζάντα τους κατάλληλους στίχους από το ποίημα. Στη συνέχεια, μπορείτε να συγκεντρώσετε όλα τα έργα σας και να οργανώσετε μια έκθεση ζωγραφικής.

- Βιογραφία του Γιάννη Ρίτσου υπάρχει στη σελίδα 23.

Φερεϋντούν Φαριάντ

Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια

Στο βιβλίο παρακολουθούμε την καθημερινή ζωή δύο αγοριών φτωχικής οικογένειας στην Περσία. Ο Αλβάν γράφει ωραίες εκθέσεις και λατρεύει τους χαρταετούς. Ο Μεϊλού, ο μεγαλύτερος αδελφός, αγαπά τα περιστέρια. Ο καλύτερος φίλος του Αλβάν είναι ο Σαλέμ. Τα καλοκαίρια, τα παιδιά χωρισμένα σε δύο ομάδες, την ομάδα Τακ και την ομάδα Ζαρίν, παίζουν πετροπόλεμο. Όμως ξεσπά πραγματικός πόλεμος. Γίνονται μεγάλες καταστροφές και σκοτώνονται πολλοί άνθρωποι, μεταξύ των οποίων και οι δύο μικρές αδελφές του Σαλέμ, η Τουλή και η Σεκουλή. Τα παιδιά υπερασπίζονται ενωμένα την πατρίδα τους. Κι ο Αλβάν ονειρεύεται ότι κάποτε ο πόλεμος θα τελειώσει.

- * **λιόφυλλα** (το λιόφυλλο): φύλλα ελιάς
- * **λιμπελούλες** (η λιμπελούλα): έντομα που ζουν δίπλα σε νερά
- * **μπομπόνια** (το μπομπόνι): κουφέτα
- * **μαχαλάδων** (ο μαχαλάς): συνοικιών, λαϊκών γειτονιών
- * **ως τον έβδομο ουρανό:** η φράση σημαίνει ότι νιώθουν τα παιδιά τρισευτυχισμένα

Οι βροχοσταγόνες του μεγάλου συννεφόδεντρου γέμισαν όλο τον ουρανό με μικρά πράσινα λιόφυλλα*. Τα φύλλα τύλιξαν ολόγυρα τ' αυτόματα και τα ντουφέκια και τα έκαναν σαν ανάλαφρα κλωνάρια δέντρων. Απ' τις κάννες των όπλων, αντί για σφαίρες, μπαρούτι και καπνό, τινάζονται λουλούδια, πεταλούδες, λιμπελούλες* και μπομπόνια*. Τα παιδιά της ομάδας Ζαρίν πυροβολούν την ομάδα Τακ όχι με σφαίρες, αλλά με μικρά μπουκέτα λουλούδια και πολύχρωμες πεταλούδες. Κι απ' αντίκρυ, η ομάδα Τακ απαντάει με λιμπελούλες και μπομπόνια. Ο αέρας έχει γεμίσει μυρωδιές απ' τα λουλούδια κι απ' τα μπομπόνια. Ήταν σαν μέρα Πρωτοχρονιάς ή σαν γιορτή των Αγίων Πάντων. Τα παιδιά των δύο αντίθετων μαχαλάδων* ξεσπούν σε γέλια και τα γέλια τους ανεβαίνουν ως τον έβδομο ουρανό*. Γέλια, γέλια, χαρές και αγάπες κυριεύουν τα πάντα. Ο Αλβάν, εκεί ψηλά, πλάι στο πελώριο δέντρο που οι ρίζες του είναι στον ουρανό και τα κλαδιά του σ' όλον τον κόσμο, ο Αλβάν με τα χρωματιστά μπαλόνια του πετάει ανάλαφρα, πλημμυρισμένος από χαρά και νιώθει πως ο ήλιος και το φεγγάρι είναι δυο ρόδες στο δικό του ποδήλατο. Θέλει να πηδήσει στη σέλα των άστρων και κρατώντας το τιμόνι του ανέμου να φύγει μες στο άπειρο.

Άξαφνα, κάτω στη γη, ανάμεσα απ' τους καπνούς και τα σκοτάδια, βλέπει ένα περιστέρι ν' ανεβαίνει. Το περιστέρι είναι ο Ριπιδάτος, τ' αγαπημένο περιστέρι του Μεϊλού. Λίγο πιο κει, η Τουλή κι η Σεκουλή, οι αδερφές του Σαλέμ, για δες, στους ώμους τους έχουν φυτρώσει κάτι μικρά χρυσά φτεράκια και φτερουγάνε πίσω απ' το Ριπιδάτο κι έρχονται κοντά του. Ο Αλβάν απ' την πολλή χαρά έγινε ανάλαφρος σαν πούπουλο. Το μυρωδάτο αεράκι περνάει απ' το διάφανο βλέμμα του κι απ' τ' ολόδροσο χαμόγελό του.

Τούτη τη στιγμή, ο Σαλέμ, καβάλα σ' ένα κίτρινο περιστέρι, πλησιά-

ζει τον Αλβάν. Οι δυο φίλοι αναπήδησαν κι έδωσαν τα χέρια. Και τότε, όλα τα παιδιά, κι απ' τις δυο ομάδες, πιάστηκαν χέρι χέρι σ' ένα μεγάλο κύκλο χορού. Ο Αλβάν έτρεξε ίσα στο χαρταετό του τον Κοκκινολαίμη και πήρε το μεγάλο τηλεγράφημα κρεμασμένο στο σπάγκο του. Πάνω στο τηλεγράφημα βλέπει γραμμένη την έκθεσή του που πρέπει να διαβάσει στην τάξη του σχολείου του τον επόμενο χρόνο. Όλα τα παιδιά τον παρακαλούν να τους τη διαβάσει. Ο Αλβάν πλησιάζει το χαρτί κοντά στα μάτια του κι αρχίζει να διαβάζει αργά αργά τις λέξεις και τις φράσεις γεμάτες φως. Έτσι που διαβάζει, είναι σαν να διαβάζει για τους ανθρώπους όλου του κόσμου, κι έτσι ψηλά που στέκεται μοιάζει σαν να 'ναι η ψυχή όλων των παιδιών του κόσμου κι έχει να πει ένα παγκόσμιο μήνυμα.

Η έκθεσή του αρχίζει μ' αυτά τα λόγια:

Τα όνειρά μου είναι όλο περιστέρια, χαρταετούς και πολύχρωμα μπαλόνια...

μετάφραση: Γιάννης Ρίτσος

Αγήνορα Αστεριάδη, Χαρταετοί

(Αγήνωρ Αστεριάδης. Ζωγραφική – Χαρακτική, Δήμος Αθηναίων – Δήμος Λάρισας)

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο εικόνες που να αποδίδουν το όραμα της παγκόσμιας ειρήνης.
2. Να ζωγραφίσετε όποιες από τις εικόνες του κειμένου σας αρέσουν.
3. Ας πούμε ότι ο ήλιος και το φεγγάρι είναι δυο ρόδες στο δικό σας ποδήλατο. Πού θα ταξιδεύατε μ' αυτό;

σκίτσο Γιάννη Ρίτσου

Φερεϋντούν Φαριάντ

(Fereydun Faryand, Περσία 1949-2012)

Ασχολήθηκε με την ποίηση, τη συγγραφή παιδικών βιβλίων και τη μετάφραση. Αγαπούσε την Ελλάδα, στην οποία έζησε μόνιμα, και τον πολιτισμό της. Με τις μεταφράσεις του έκανε γνωστούς στην Περσία κορυφαίους Έλληνες ποιητές (Γιάννη Ρίτσο, Οδυσσέα Ελύτη, Τάσο Λειβαδίτη κ.ά.). Μετέφρασε στα ελληνικά ιστορίες από την αρχαία περσική λογοτεχνία (*Ιστορίες από τον Παράδεισο*). Έργα του για παιδιά: *Καρχαρίες και λιμπελούλες*, *Το κύμα κ.ά.*

Χάρης Σακελλαρίου

Η Ευρώπη κι ο ταύρος

Στα πολύ παλιά τα χρόνια, τότε που κυρίαρχος του κόσμου ήταν ο Δίας, ζούσε λίγο μακριά από μας, στη σημερινή Συρία, μια κοπέλα πάρα πολύ όμορφη, που την έλεγαν Ευρώπη. Την έλεγαν έτσι, επειδή τάχα είχε ευρύ (φαρδύ) πρόσωπο. Σήμερα θα τη λέγαμε «φεγγαροπρόσωπη». Τόσο ωραίο κι ακτινοβόλο ήταν το πρόσωπό της και τόσο μεγάλη η όλη ομορφιά κι η χάρη της, που όλος ο κόσμος μιλούσε γι' αυτή και καμάρωναν γι' αυτό και οι δυο γονιοί της, ο βασιλιάς της χώρας ο Αγήνορας κι η γυναίκα του η Τηλεφάεσσα. Τσούρμο οι υποψήφιοι γαμπροί έφταναν απ' όλες τις άκρες της Γης να ζητήσουν από τον πατέρα της το χέρι της.

Η φήμη της ομορφιάς της έφτασε και στον Όλυμπο. Τ' άκουσε κι ο Δίας και χάιδεψε τα γένια του. «Να 'ναι τάχα έτσι που τα λένε;», σκέφτηκε. Και χωρίς να χάσει καιρό, κάποια μέρα που η Ήρα έλειπε από τον Όλυμπο σε κάποια γιορτή που είχαν για χάρη της, παίρνει το σκήπτρο του και κρυφά, μην τον πάρουν είδηση κι οι άλλοι θεοί, το σκάει απ' το παλάτι του και μια και δυο, κάμπους και βουνά και θάλασσες περνάει και, να σου τον, φτάνει στη χώρα του Αγήνορα. Τραβούσε ίσια για την πρωτεύουσα, αλλά, για καλό και για κακό, σταμάτησε λίγο πιο έξω, για να σκεφτεί πώς θα πλησιάσει στο παλάτι, δίχως να τον γνωρίσει κανένας.

Κι εκεί που στεκόταν, στην άκρη ενός καταπράσινου λιβαδιού, κοντά στην ακρογιαλιά, βλέπει να φτάνουν από πέρα μια παρέα όμορφες κοπέλες, η μια πιο όμορφη από την άλλη. Έρχονταν τα κοριτσόπουλα τραγουδώντας και σκόρπισαν μες στο ανθόσπαρτο λιβάδι κι άρχισαν να μαζεύουν λουλούδια και να πλέκουν μ' αυτά γιρλάντες και στεφάνια και να στολίζουν τα μαλλιά τους και να καμαρώνουν και να χαίρονται την ομορφιά τους και την άνοιξη.

Κοιτάζει ο Δίας και δε χορταίνει να βλέπει. Και να, ανάμεσά τους η κόρη του Αγήνορα, η Ευρώπη. Λάμπει και ξεχωρίζει ανάμεσα στις άλλες, όπως το φεγγάρι ανάμεσα στ' αστέρια της νύχτας.

— Ευρώπη!... Ευρώπη!..., της φωνάζουν οι φίλες της και της φέρνουν τα πιο όμορφα λουλούδια.

— Α, αυτή λοιπόν είναι!..., έκαμε ο Δίας. Δεν έχουν άδικο που τόσο πολύ μιλάνε για την ομορφιά της.

Μέσα στο νου του τώρα πιο βαθιά καρφώθηκε η σκέψη να την αρπάξει. Ναι, αλλά πώς; Πώς να πλησιάσει εκείνο το τρελό κοριτσομάνι; Άλλα ο παμπόνηρος θεός δεν άργησε να βρει τον τρόπο: Μεταμορφώθηκε σε ωραίο, πολύ ωραίο, ταύρο, που όχι μόνο το τρίχωμά του είχε χίλια δυο

ωραία χρώματα κι έλαμπε σα μαλαματένιο, μα κι η ανάσα του μοσκομύριζε κι αυτή σαν μοσκοβολιά από ολάνθιστο τριαντάφυλλο.

Έτσι μεταμορφωμένος, πλησίασε τις κοπέλες κι έκανε τάχα πως βόσκει ανάμεσά τους ξένοιαστος. Τον είδαν εκείνες και τον περιτριγύρισαν.

— Καλέ, κοιτάξτε τι ωραίος ταύρος! Ελάτε! Προσέχετε κάτι; Κι η ανάσα του μοσκοβολά σαν τριαντάφυλλο.

Τ' άκουσε αυτά κι η Ευρώπη κι ήρθε γεμάτη περιέργεια κοντά του. Την είδε ο ταύρος-Δίας και πήγε και γονάτισε μπροστά στα πόδια της.

— Θαύμα είναι, λέει κι η Ευρώπη.

Τον χαϊδεύει κι έτσι όπως τον βλέπει ήρεμο, πάει και κάθεται πάνω στη ράχη του και λέει μάλιστα και στις φίλες της να κάνουν το ίδιο. Δεν πρόφτασε όμως να καλοκαθίσει κι ο ταύρος μεμιάς σηκώνεται και με την Ευρώπη στη ράχη του το βάζει στα πόδια. Βουτά στη θάλασσα και φτάνει κολυμπώντας στην Κρήτη. Εκεί η Ευρώπη γέννησε το Μίνωα και το Ραδάμανθη. Κι από τότε η ήπειρος που είναι πάνω από την Κρήτη πήρε το όνομα Ευρώπη.

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Να εντοπίσετε λέξεις και φράσεις του κειμένου που δείχνουν την ομορφιά της Ευρώπης και του ταύρου.
2. Να αποδώσετε με ζωγραφιές πρόσωπα ή σκηνές του μύθου της αρπαγής της Ευρώπης.

Χάρης Σακελλαρίου

(θαυμακός Φθιώτιδας 1923-2007)

Υπηρέτησε στην εκπαίδευση. Πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση. Το έργο του, για μικρούς και μεγάλους, είναι στο μεγαλύτερο μέρος του αυτοβιογραφικό και αποτύπωνεται σ' αυτό ο κόσμος της υπαίθρου με τα όνειρα και τους αγώνες του. Στα θέματα των βιβλίων του περιλαμβάνονται η ειρήνη, η μυθολογία, η ελληνική ιστορία, η φύση. Στοιχεία της γραφής του είναι ο ρεαλισμός και το χιούμορ. Μερικά έργα του για παιδιά: Αντιστασιακά διηγήματα, Τρία παιδιά χαμένα στο διάστημα, Ο θυμός του Ποσειδώνα. Για μεγάλους έγραψε τα έργα Τραγούδι για το σκοτωμένο φαντάρο του Σαράντα, Ο ύπνος των Λωτοφάγων κ.ά.

Ζακ Λε Γκοφ

[Η Ευρώπη]

Τα κείμενα που ακολουθούν έχουν επιλεγεί από το βιβλίο του Ζακ Λε Γκοφ *Η Ευρώπη. Μια αφήγηση για παιδιά και νέους*. Στο έργο αυτό ο σπουδαίος ιστορικός μιλά με απλό και γλαφυρό τρόπο για την ιστορία και τον πολιτισμό της «γηραιάς ηπείρου», αλλά και για τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας.

Οι Έλληνες επινοούν την Ευρώπη

HΕυρώπη είναι επινόηση των Ελλήνων. Ο ποιητής Ησίοδος (τέλος του 8ου - αρχές του 7ου αιώνα π.Χ.) είναι ο πρώτος που χρησιμοποίησε το όνομα «Ευρώπη», και ο περίφημος Ηρόδοτος, ο «πατέρας της Ιστορίας», τον 5ο αιώνα π.Χ. έγραψε: «Όσο για την Ευρώπη, φαίνεται ότι δε γνωρίζουμε ούτε από πού προέρχεται το όνομά της ούτε ποιος της το έδωσε».

* * *

Η ευρωπαϊκή οικογένεια

Gια να καταλάβουμε γιατί οι Ευρωπαίοι είναι τόσο διαφορετικοί, αλλά αποτελούν παρόλα αυτά μια κοινότητα, μπορούμε να σκεφτούμε μια οικογένεια. Υπάρχει κάτι κοινό μεταξύ των μελών μιας οικογένειας, αλλά καθένας έχει την προσωπικότητά του, διαφορετική φυσιογνωμία, κυρίως έναν χαρακτήρα, μια διαφορετική συμπεριφορά.

* * *

Δημοκράτες, ανθρωπιστές και μαθηματικοί

Hελληνική κληρονομιά είναι πρώτα απ' όλα η αίσθηση της Δημοκρατίας (δηλαδή της εξουσίας του λαού), της ισότητας των πολιτών (των κατοίκων της πόλης) μπροστά στο νόμο και στη συμμετοχή στις δημόσιες υποθέσεις. Η Ευρώπη είναι η πιο δημοκρατική ήπειρος· ωστόσο, η δημοκρατία γνώρισε περιόδους ισχυρών κλυδωνισμών και μεγάλες αντιπαραθέσεις από την εποχή των Ελλήνων. Και σήμερα ακόμα, η δημοκρατία απέχει πολύ από το να είναι τέλεια στην Ευρώπη.

μετάφραση: Βάσιας Τσοκόπουλος

Η Ευρώπη και ο Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο.

Παράσταση ζωγραφισμένη σε αγγείο ειδικό για το ανακάτεμα του κρασιού με νερό (κρατήρας). Γύρω στο 480 π.Χ.

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Γιατί νομίζετε ότι η Ευρώπη ονομάζεται «γηραιά ήπειρος»;
2. Να συζητήσετε στην τάξη σας την άποψη ότι η σωστή Ενωμένη Ευρώπη θα πρέπει να είναι: α) η Ευρώπη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, β) η Ευρώπη των εργαζομένων, γ) η Ευρώπη του πολιτισμού και της παιδείας, δ) η Ευρώπη της οικολογικής ευαισθησίας.
3. Να βρείτε από το σχολικό βιβλίο της Ιστορίας της Αρχαίας Ελλάδας γεγονότα που να δείχνουν τη γέννηση και την ανάπτυξη της δημοκρατίας.

Ζακ Λε Γκοφ

(Jacques le Goff, Γαλλία 1924)

Κορυφαίος ιστορικός διεθνούς κύρους, αρχαιολόγος, μουσικός και μαθηματικός. Έχει μελετήσει ιδιαίτερα την ιστορική περίοδο του Μεσαίωνα. Είναι υπέρμαχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χρήστος Μπουλώτης

Η Βροχούλα, ο Μουντζούρης κι ένα χριστουγεννιάτικο όνειρο

Εκείνα τα Χριστούγεννα του 1920 ένας τρελός χιονιάς ξάφνιασε ολόκληρη τη γη. Χιόνιζε και χιόνιζε ασταμάτητα. Όσοι είχαν ζεστά ρούχα και φωτιά ήταν ευτυχισμένοι. Κι οι γάτες τους, ευτυχισμένες κι αυτές. Οι γάτες όμως των φτωχών —και δεν ήταν λίγοι οι φτωχοί εκείνα τα Χριστούγεννα του 1920— οι γάτες, λοιπόν, των φτωχών τουρτούριζαν κι όλο στον ύπνο το ριχναν για να ξεχνούν την πείνα τους.

* * *

Υπήρχαν όμως και χειρότερα. Σε μια χιονισμένη πολιτεία ζούσε η Βροχούλα, μια άσπρη γάτα με καφετιές πιτσίλες, που ούτε πλούσιο είχε γι' αφεντικό ούτε καν τον πιο φτωχό απ' τους φτωχούς. Μόνη κι αδέσποτη... Στο δρόμο την έβρισκαν οι μέρες και οι νύχτες. Κοιμόταν στο δρόμο κι έτρωγε —άμα έτρωγε— ό,τι της λάχαινε. Έτσι πορευόταν η Βροχούλα. Κι επειδή πίστευε πως είν' ωραία η ζωή και πως, δεν μπορεί, θα ρθουν καλύτερες μέρες, όπως άκουγε τους ανθρώπους να λεν συχνά πυκνά, δε βαρυγκούσε*. Με τόσο χιόνι όμως —τι χιόνι ήταν και τούτο!— τα χασε. Ξεπάγιασαν τ' αυτιά της κι η μουσούδα της. Κι οι πατούσες της ξεπάγιασαν κι αυτές. Πάει, σκεπάστηκαν κι οι σκουπιδοντενεκέδες μ' ένα πάπλωμα χιόνι, βαρύ, ασήκωτο.

«Πάλι νηστική θα μείνω χριστουγεννιάτικα», νιαούρισε τουρτουρίζοντας. Κι ήταν ίσως η πρώτη φορά που το νιαούρισμά της έμοιαζε κάπως με παράπονο.

* * *

Στην άλλη άκρη της γης, σε μια άλλη χιονισμένη πολιτεία, όπου οι άνθρωποι μιλούσαν άλλη γλώσσα κι είχαν άλλο χρώμα, ζούσε ο Μουντζούρης, ένας μικρός κατάμαυρος σκύλος. Πού τον έχανες, πού τον έβρισκες, στις στέγες των σπιτιών. Λες κι ήτανε κεραμιδόγατος. Δεν είχε αφεντικό κι αυτός, κι όπως η Βροχούλα, ανήμερα Χριστούγεννα, είχε ξεπαγιάσει και χάιδευε ολοένα με τα μπροστινά του πόδια την άδεια του κοιλιά, σαν να θελε να την παρηγορήσει. Ζητώντας λίγη ζεστασιά κουλουριάστηκε πλάι σε μια καμινάδα ο Μουντζούρης. Κι έτσι όπως έπεφτε πυκνό το χιόνι, έπρεπε κάθε τόσο να τινάζει απ' τη ράχη του τις νιφάδες, αν ήθελε να μη γίνει σαν το χιονάνθρωπο της κεντρικής πλατείας.

* βαρυγκούσε
(βαρυγκομώ):
παραπονιόταν

* * *

Την ίδια ώρα η Βροχούλα, στην άλλη πολιτεία, τρύπωνε σε μια ξεχαρβαλωμένη μπότα. Την είχε ανακαλύψει πεταμένη σ' ένα υπόστεγο με καυσόξυλα κι έτρεξε γραμμή να λουφάξει μέσα της. Νύχτωνε τώρα.

«Εδώ θα κάνω Χριστούγεννα», συλλογίστηκε. Κι ένιωσε μάλιστα τυχερή, γιατί ποιος ξέρει πόσες γάτες με τέτοια παγωνιά θα λαχταρούσαν μια ξεχαρβαλωμένη μπότα. Μισόκλεισε τα μάτια η Βροχούλα κι αφέθηκε σιγά σιγά να χαζεύει το φωτισμένο παράθυρο στ' αντικρινό σπίτι. Έβλεπε δώρα και παιχνίδια να βαραίνουν στα κλαριά του χριστουγεννιάτικου δέντρου, πιατέλες με φαγητά κι άλλες πιατέλες με γλυκίσματα να περνούν από χέρι σε χέρι, και δυο παιδιά να χοροπηδούν χτυπώντας παλαμάκια. Και τραγουδούσαν τα παιδιά κι είχαν τα μάγουλά τους αποκοκκινισμένα απ' τη ζέστη.

«Α... να 'μουν κι εγώ εκεί!», πεθύμησε η Βροχούλα. Και καθώς γέμιζε ο νους της μ' ένα σωρό τέτοιες γλυκές σκέψεις, βάρυναν τα μάτια της κι αποκοιμήθηκε.

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, στη μακρινή πολιτεία, στην άλλη άκρη της γης, όπου οι άνθρωποι μιλούσαν άλλη γλώσσα κι είχαν άλλο χρώμα, αποκοιμιόταν κι ο Μουντζούρης με τη ράχη κολλημένη στην καμινάδα. Κι η καμινάδα ανέβαζε απ' τη σάλα χαρούμενες παιδιάστικες φωνές και ζεστασιά κι ευωδιές από ψητά που του γαργαλούσαν τα ρουθούνια. Ήρθαν, λοιπόν, και στο δικό του νου οι ίδιες γλυκές σκέψεις, οι ίδιες ακριβώς. Γιατί κι αυτός τουρτούριζε, πεινούσε κι αυτός και, τέλος πάντων, τι Χριστούγεννα ήταν πάλι και τούτα, μόνος πάνω στα κεραμίδια...

* * *

Αν όμως ήρθαν έτσι ανάποδα τα πράγματα, δε θα 'μεναν έτσι. Απ' το χριστουγεννιάτικο ουρανό, που 'ναι γεμάτος αγγελάκια μ' ασημένιες φτερούγες, για ν' ακούνε κάθε λογής ευχές κι επιθυμίες, ξεγλίστρησε ένα μικρό χριστουγεννιάτικο όνειρο και τύλιξε απαλά τη Βροχούλα και το Μουντζούρη. Τους τύλιξε και τους δυο μαζί, γιατί αποκοιμήθηκαν κι οι δυο την ίδια ακριβώς στιγμή, με τις ίδιες γλυκές σκέψεις στο μυαλό, τις ίδιες ακριβώς.

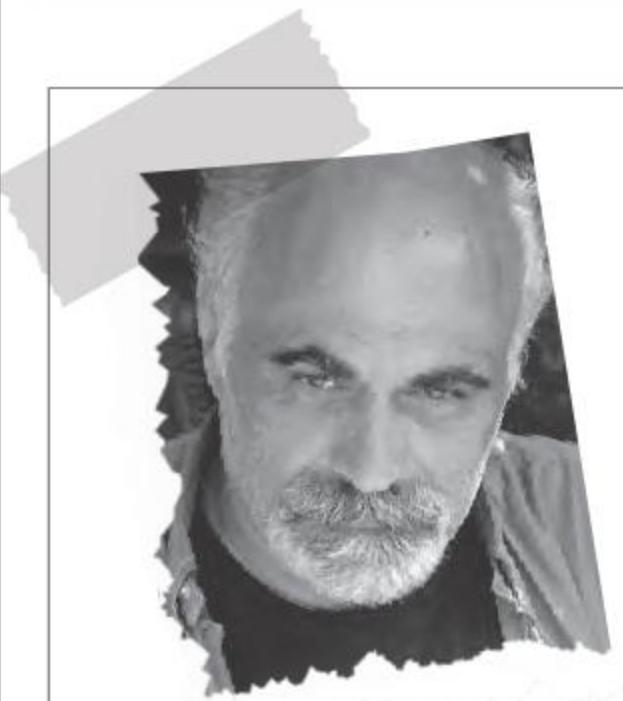
Κι είχε μέσα του το μικρό όνειρο ένα ζεστό σπίτι, και μες στο σπίτι μια φαμίλια με παιδιά κι όλοι γύρω τριγύρω απ' το χριστουγεννιάτικο τρα-πέζι. Καλό το φαγητό κι η ζεστασιά καλή, χόρτασαν και χάδια ο Μουντζούρης κι η Βροχούλα, όμως απ' όλα πιο καλό ήταν που συναντήθηκαν στο ίδιο χριστουγεννιάτικο όνειρο.

Κι ως φαίνεται, αγάπησε πολύ ο Μουντζούρης τη Βροχούλα, τον αγάπησε κι η Βροχούλα το ίδιο πολύ, το ίδιο ακριβώς, γιατί σαν τέλειωσε το όνειρο και ξύπνησε εκείνος πλάι στην καμινάδα πάλι μόνος, κι εκείνη μόνη μες στην ξεχαρβαλωμένη μπότα, άφησαν κι οι δυο τους από

ένα βαθύ αναστεναγμό. Θα πρέπει μάλιστα ν' αγαπηθήκανε, όπως λεν, παράφορα, αφού την ίδια κιόλας μέρα ξεκίνησε ο Μουντζούρης απ' τη μακρινή πολιτεία στην άλλη άκρη της γης να ψάξει τη Βροχούλα. Με τον ίδιο σκοπό πήρε κι αυτή τους δρόμους... Και βέβαια τέτοιες ιστοριούλες πρέπει να χουν αίσιο τέλος. Έτσι δεν είναι; Μετά από χίλια βάσανα, κούραση, αγρύπνιες κι ένα σωρό κινδύνους, σμίξανε επιτέλους τα επόμενα Χριστούγεννα κοντά σ' ένα χωριό έξω απ' την Κατερίνη.

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Ο Μουντζούρης και η Βροχούλα διαθέτουν γνωρίσματα που θυμίζουν ανθρώπινους χαρακτήρες; Ποια είναι αυτά;
2. Τι λέτε, η διαφορετική γλώσσα, η θρησκεία και το χρώμα είναι λόγοι που μπορούν να εμποδίσουν δυο ανθρώπους να γνωριστούν και να ζήσουν μαζί; Συζητήστε το στην τάξη.
3. Ο συγγραφέας μάς πληροφορεί στον πρόλογο του βιβλίου που περιλαμβάνει την ιστορία της Βροχούλας και του Μουντζούρη ότι όλες τις ιστορίες που περιέχονται στο βιβλίο τις εμπνεύστηκε κοιτάζοντας παλιές κάρτες. Γράψτε κι εσείς μια ιστορία, κοιτάζοντας μια χριστουγεννιάτικη ή άλλη κάρτα της αρεσκείας σας.
4. Ο συγγραφέας δεν αναφέρεται στις δυσκολίες που σίγουρα θα συνάντησαν οι δύο ήρωές μας ώσπου ν' ανταμώσουν. Μπορείτε να αναφερθείτε εσείς σ' αυτές;

Χρήστος Μπουλώτης
(Μύρινα Λήμνου 1952)

Έχει σπουδάσει αρχαιολογία. Τα βιβλία του, παραμύθια και φανταστικές ιστορίες, με θέμα το οικολογικό πρόβλημα, την αγάπη και τη φιλία, την αποδοχή της διαφορετικότητας και τη νοσταλγία της παιδικής ηλικίας, αποπνέουν λυρισμό, λεπτό χιούμορ και μαγεία. Μερικά από τα έργα του είναι: *Η παράξενη αγάπη του αλόγου και της λεύκας, Η Σεμέλη διώχνει το νέφος, Ο κύριος Αύριο-Βράδυ, Με τα φτερά του Πήγασου, Το άγαλμα που κρύωνε*.

Μάρω Λοΐζου

Το χαμογελαστό συννεφάκι

Οι περιπέτειες του Χαμόγελου είναι ένα βιβλίο με πολλές μικρές ιστορίες που γεννήθηκαν από τη συνεργασία που είχε η συγγραφέας με τα παιδιά. Το Χαμόγελο ταξιδεύει και απ' όπου περάσει, φέρνει τη χαρά και την ελπίδα.

Tο Χαμόγελο δεν άντεξε. Μα και ποιος θ' άντεχε μια τέτοια μυρουδιά. Κι όταν η ώρα είναι μία το μεσημέρι. Κι όταν απ' το πρωί γυρνάς στους δρόμους. Κι όταν δεν έχεις φάει τίποτε όλη μέρα. Κι όταν... ε, δε χρειαζόντουσαν άλλες δικαιολογίες. Δίνει ένα σάλτο και οπ! προσγειώνεται στην κουζίνα της κυρα-Κατερίνας.

— Βρε, καλώς το Χαμόγελο, είπε αυτή κι έλαμψε ολόκληρη. Πώς από δω;

— Ε... να... είπα να περάσω να δω τι κάνετε, τα μάσησε το Χαμόγελο. Καιρό έχω να σας δω... Ε, κι όπως και να το κάνουμε, κυρα-Κατερίνα μου, ξέσπασε, οι τηγανητοί σου κεφτέδες και νεκρό ανασταίνουν.

Γέλασε ικανοποιημένη η κυρα-Κατερίνα.

— Θα τηγανίσω και πατάτες, Χαμόγελο. Έχουμε και χόρτα βραστά. Κάθισε να φάμε παρέα.

Αυτό περίμενε και το Χαμόγελο. Στρογγυλοκάθισε στο τραπέζι κι αφέθηκε να χαρεί την προετοιμασία του μεσημεριάτικου φαγητού. Πηγανοερχόταν στην κουζίνα η κυρα-Κατερίνα κι έστρωνε το τραπέζι και γύριζε τους κεφτέδες στο τηγάνι και σήκωνε το καπάκι κι έριχνε μια ματιά και στα χόρτα που βράζανε και τη ρωτούσε το Χαμόγελο πώς πήγε ο Γιαννάκης στο σχολείο φέτος, πέρασε την τάξη; Και το μπακάλικο του κυρ Αντρέα δουλεύει καλά; Βολεύτηκαν στην καινούργια ζωή;

— Βολευτήκαμε, δε βολευτήκαμε, Χαμόγελο, πρέπει να ζήσουμε, είπε η κυρα-Κατερίνα κι η φωνή της ακούστηκε στεγνή από την κατασταλαγμένη πίκρα. Όμως έκανε μια προσπάθεια, άλλαξε κουβέντα. Θα δεις και το Γιαννάκη σε λίγο. Άντρεψε* μέσα σ' αυτά τα τρία χρόνια. Δε θα τον γνωρίσεις πια, είπε κι έσκυψε ξανά πάνω από την κατσαρόλα της. Την τύλιξε ο ατμός σαν αγιοστέφανο. Καμάρωσε το Χαμόγελο την Ελληνίδα Παναγία. Βοηθάει τον πατέρα του στο μπακάλικο ο Γιαννάκης τώρα που δεν έχει σχολείο. Θα 'ρθουν όπου να 'ναι.

Κι όταν σε λίγο ήρθε ο Γιαννάκης κι ο κυρ Αντρέας, κι έκατσαν όλοι μαζί στο τραπέζι και πήγαινε κι ερχότανε η κουμανταρία* στα διψασμένα χείλη και γεύονταν οι άνθρωποι το φαΐ να χορτάσει το σώμα, να μπορέσει να τραβήξει την ψυχή μακρύτερα, έβλεπε το Χαμόγελο την κυρα-Κα-

* **άντρεψε** (αντρεύγω, αντριεύω): έγινε άντρας, αντρίεψε

* (η) **κουμανταρία**: είδος κυπριακού κρασιού

τερίνα στα μάτια κι η κυρα-Κατερίνα το Γιαννάκη κι ο Γιαννάκης τον κυρ Αντρέα κι έλεγες πως τίποτα κακό δεν μπορούσε ν' αγγίξει τον κόσμο, τίποτα κακό. Γιατί, τι ζητάει ο άνθρωπος; Λίγη γαλήνη, λίγη χαρά, ψωμί, νερό, δουλειά. Πολλά είναι τάχα;

Κι όταν αργότερα το Χαμόγελο, χορτάτο πια, αποχαιρέτησε το ευλογημένο σπίτι και βγήκε στο δρόμο κι είδε τα οδοφράγματα* και τα συρματοπλέγματα και τη Λευκωσία χωρισμένη στα δυο, από δω η ελληνική, από κει η τουρκική, απόρησε και πάλι το Χαμόγελο για την ανοησία του ανθρώπου και τι να πει δεν ήξερε, μόνο ένα ΓΙΑΤΙ; του ξέφυγε κι ανυψώθηκε στον κυπριακό ουρανό. Ένα τόσο δα Χαμόγελο πάνω από την πόλη, μικρό σαν καλοκαιριάτικο συννεφάκι.

Κι ήταν εκεί απάνω στον κυπριακό ουρανό που ένα άλλο τόσο δα Χαμόγελο, μικρό κι αυτό σαν καλοκαιριάτικο συννεφάκι, ήρθε σε λίγο και το συνάντησε.

Είχε ζήσει κι αυτό την ίδια ακριβώς ιστορία. Μόνο που τη νοικοκυρά τη λέγανε κυρα-Νεμπιλέ και τον άντρα της Γιουσούφ και τ' αγοράκι της Σουλεϊμάν. Μόνο που η κυρα-Νεμπιλέ μαγείρευε τας κεμπάπ, αλλά κι αυτηνής το τας κεμπάπ και νεκρό ανάσταινε, όπως της είπε το Χαμόγελο. Και καμάρωνε η Τουρκάλα Παναγιά και την τύλιγε κι αυτήν ο ατμός σαν φωτοστέφανο.

Κι όταν αργότερα και κείνο το Χαμόγελο, χορτάτο πια, αποχαιρέτησε το ευλογημένο σπίτι και βγήκε στο δρόμο και είδε τα οδοφράγματα και τα συρματοπλέγματα και τη Λευκωσία χωρισμένη στα δυο, από δω η τουρκική, απ' εκεί η ελληνική, απόρησε και τούτο το Χαμόγελο για την ανοησία του ανθρώπου και τι να πει δεν ήξερε, μόνο ένα ΓΙΑΤΙ; του ξέφυγε κι ανυψώθηκε κι αυτό στον κυπριακό ουρανό.

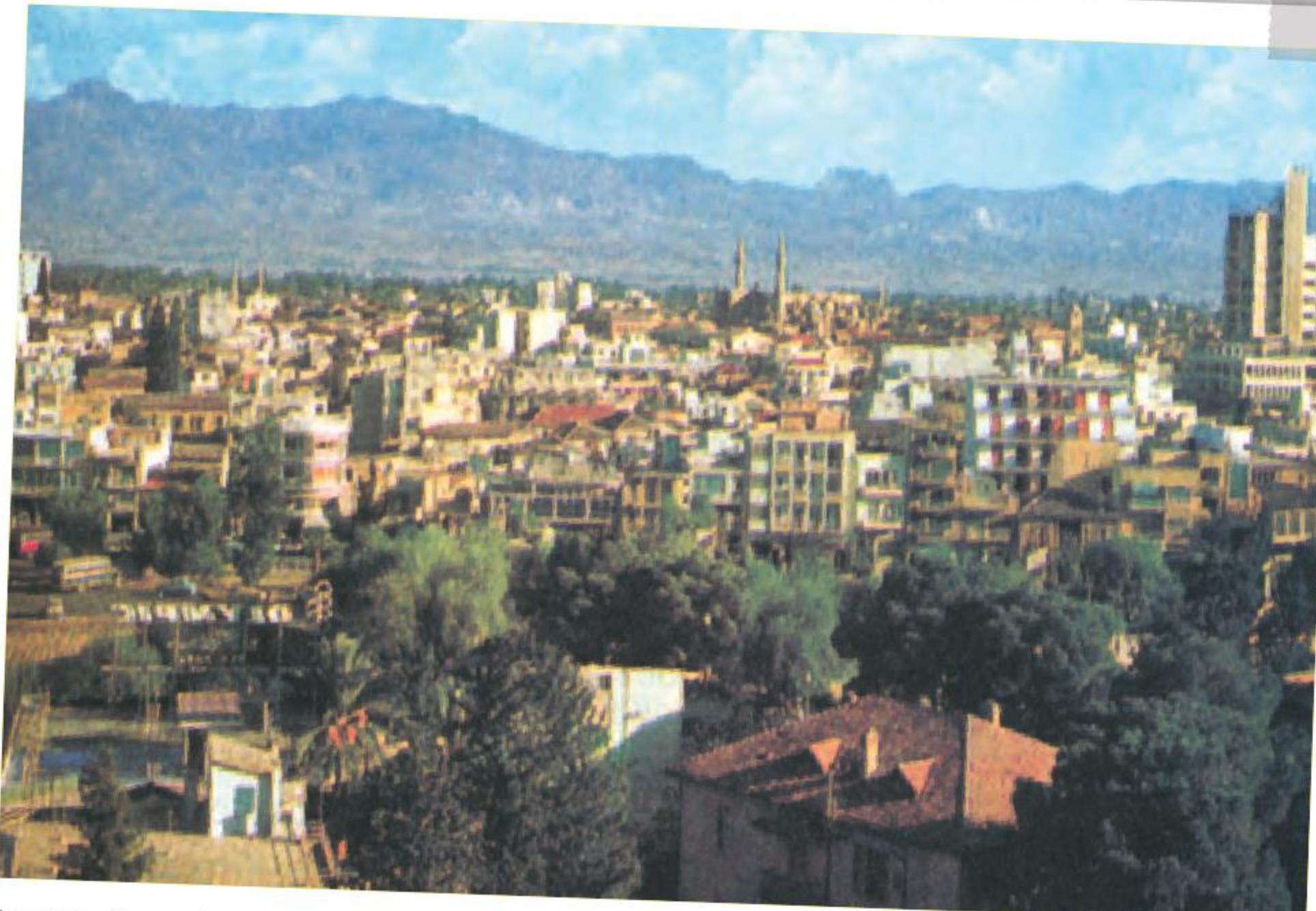
Κι όταν τα δυο Χαμόγελα, το τούρκικο και το ελληνικό, συναπαντήθηκαν εκεί ψηλά, κοιτάχτηκαν, χαμογέλασαν κι ενώθηκαν.

Ένα χαμογελαστό συννεφάκι πάνω από τη διχοτομημένη Λευκωσία. Και κάθε φορά που φυσούσε ο θαλασσινός αγέρας κι έπαιρνε το χαμογελαστό συννεφάκι μια κατά δω, μια κατά κει, το βλεπαν οι άνθρωποι από κάτω και μπερδεύτηκαν κι αυτοί, ποιο είναι το τούρκικο και ποιο είναι το ελληνικό.

Και μόνο τα δυο Χαμόγελα δεν μπερδεύονταν παρόλο τον τρελό χορό τους εκεί πάνω. Γιατί αυτά ξέρουν καλά πως τα Χαμόγελα δε χωρίζονται. Ένα μόνο Χαμόγελο υπάρχει. Αυτό που ανοίγει τον άνθρωπο και τον ωθεί* παραπέρα. Αυτό είναι που επιζεί τελικά.

* οδοφράγματα (το οδόφραγμα): πρόχειρα οχυρώματα από ξύλα, πέτρες, οχήματα κ.λπ., για να φράζουν τον δρόμο

* ωθεί (ωθώ): τον σπρώχνει, τον οδηγεί με δύναμη

Γενική άποψη της Λευκωσίας

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Τα Χαμόγελα επισκέπτονται μια κυπριακή και μια τουρκική οικογένεια στη διχοτομημένη Κύπρο και συζητάνε τις εμπειρίες τους. Τι κοινά βρίσκουν στις δυο οικογένειες;
2. Ποιες απαντήσεις μπορείτε να δώσετε στα «ΓΙΑΤΙ;» των Χαμόγελων;
3. Τα δυο Χαμόγελα, ενωμένα σ'ένα «μεγάλο» Χαμόγελο, συνεχίζουν το ταξίδι τους μακριά από τον ουρανό της Κύπρου. Τι βλέπουν, τι ακούν, τι αισθάνονται; Γράψτε κι εσείς τις δικές σας παραμυθένιες ιστορίες.

Μάρτα Λοΐζου

(Αθήνα 1940-2007)

Με φαντασία και λυρισμό ζωντάνεψε στο έργο της σύμβολα του μύθου. Τα βιβλία της αναφέρονται στη μαγεία της παιδικής ηλικίας, στην ελληνική παράδοση, στους πολιτισμούς άλλων λαών, στην ειρήνη και στη συναδέλφωση των ανθρώπων. Τα κυριότερα από τα έργα της είναι: *'Ένα παραμύθι μια χώρα* (σειρά 10 βιβλίων), *Η πολιτεία του βυθού*, *Τρέχει τρέχει* (σειρά 4 βιβλίων), *Το θαύμα του κόσμου* (σειρά 10 βιβλίων). Για το βιβλίο της *Η μητερούλα μας η Ρωσία* τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας (1995).

Ελένη Σαραντίτη

[Οι φίλοι μας οι τσιγγάνοι]

Μια συντροφιά από εννέα παιδιά απολαμβάνει το καλοκαίρι της σε μια μικρή παραλιακή πόλη. Τα παιδιά γνωρίζουν τα αρχαία αγάλματα της περιοχής και τα αγαπούν, λες και είναι ζωντανοί άνθρωποι. Οι πιο καλοί φίλοι όμως των παιδιών είναι οι τσιγγάνοι που κάθε χρόνο, την ίδια εποχή, κατασκηνώνουν στον τόπο τους.

Δεν ξέρω πώς, δεν ξέρω τι της ήρθε της Ποτούλας και είπε χτες το πρωί πως της μίλησε ο Γέλωνας και της είπε για τις επισκέψεις που θα μας έρθουν... Μυστήριο... Πάντως χτες μας το είπε και σήμερα γέμισε η αγορά από τους τσιγγάνους!

Παράξενο που μου φαίνεται... Όχι που ήρθανε οι τσιγγάνοι δηλαδή, οι τσιγγάνοι έρχονται συχνά στον τόπο μας, τους αρέσει η πολιτεία μας, γι' αυτό. Μα παραξενεύομαι πού το κατάλαβε η Ποτούλα. Γιατί δεν το ξέραμε, δεν το περιμέναμε.

'Όμως τώρα είναι δω. Οι τσιγγάνοι. Και οι τσιγγάνες. Και τα τσιγγανάκια. Πούθε* να έρχονται άραγε... Και πού θα πάνε κατόπι. Άλλα θα μάθουμε. Ορισμένως* θα πιάσουμε φιλίες με τους τσιγγάνους. Και ορισμένως οι μανάδες μας θ' αρχίσουνε ν' ανησυχούνε και να φωνάζουνε πάλι. Πως τάχα ξελογιαζόμαστε και πως γυρνάμε στις γειτονιές πίσω από τις τσιγγάνες που λένε τη μοίρα κοιτώντας τα χέρια των κοριτσιών. Και πως δεν κάνει, δεν είναι καλά πράγματα αυτά για τα παιδιά. Και πως να μην πηγαίνουμε όταν έχουνε γλέντια, να μη ζυγώνουμε ούτε έξω από τις σκηνές τους. Αυτά θα λένε πάλι οι μανάδες μας. Κι άλλα ακόμη. Και θα μας φωνάζουνε. Το ξέρω. Τα θυμάμαι όλα από πέρσι κι από τις περασμένες χρονιές.

Αλλά εμείς λέμε: Δεν πα να φωνάζουνε... Καλοκαίρι είναι. Κι έχουμε και τους τσιγγάνους κοντά μας και να μην πηγαίνουμε; Αστείο πράγμα. Θα πηγαίνουμε.

Γιατί οι τσιγγάνοι είναι — πώς να το πω; Είναι σα γιορτινοί άνθρωποι. Καλοί άνθρωποι. Ωραίοι. Θυμάμαι τους περσινούς. Τριάντα πέντε μέρες καθίσανε. Τόσο. Εμείς όμως είχαμε προλάβει και τους γνωρίσαμε καλά καλά και τους αγαπήσαμε. Και γίναμε φίλοι. Και θα καθόντουσαν πιο πολύ ακόμα, αν δεν τους τύχαινε ένα κακό στα ξαφνικά. Άλλα ακούστε πώς:

Ήτανε βραδάκι και ήτανε άνοιξη και έβρεχε πολύ. Εμείς είχαμε μπει μέσα στις σκηνές τους και τους βλέπαμε που δουλεύανε τα χαλκώματα* και

* πούθε: από πού
* ορισμένως: σίγουρα
* τα χαλκώματα (το χάλκωμα): τα χάλκινα σκεύη της κουζίνας

τραγουδούσανε αλλιώτικους σκοπούς. Εμείς δε μιλούσαμε. Βλέπαμε. Έξω έβρεχε πολύ. Μέσα ήταν καλά και ζεστά. Έξαφνα ακουστήκανε φωνές μέσα από τα δέντρα, πολλές φωνές μαζί και άγρια χλιμιντρίσματα αλόγου. Ανησυχήσανε οι τσιγγάνοι και μεις ανησυχήσαμε. Βγήκαμε όλοι έξω. Στο λίγο φως που ερχότανε από τις σκηνές είδαμε ένα ολόλευκο άλογο, το άλογο της Μαρίλως της τσιγγάνας να πηδάει ψηλά, ως την κορφή των δέντρων κι ως τα ουράνια. Να πηδάει αγριεμένο και να βγάζει αφρούς από το στόμα του. Κανείς δεν το ζύγωνε. Τόσο άγριο έγινε ξαφνικά. Δεν ξέρω γιατί αγρίεψε εκείνο το βράδυ αυτό το ωραίο και ήσυχο άλογο. Είχαμε φοβήθει. Φοβηθήκαμε πιο πολύ ακόμη όταν για μια στιγμή το άλογο —ο Αστρίτης, έτσι το λέγανε οι τσιγγάνοι, γιατί λέει ένα παιδάκι, ένα από μας τα παιδιά, το πρωτοφώναξε έτσι, ποιο τάχα—, φοβηθήκαμε πολύ λοιπόν όταν ο Αστρίτης σ' ένα απότομο τίναγμα έσπασε το σκοινί που το κρατούσε δεμένο από το δέντρο κι έκανε καταπάνω μας. Και κατά τις σκηνές. Κι επειδή όλοι είχαμε τρομάξει και κανείς άντρας δεν κουνιόταν για να το συγκρατήσει και να το μερέψει, η Μαρίλω η τσιγγάνα, η κυρά του, πετιέται και ορμά κατά το μισότρελο Αστρίτη. Σε μια στιγμή γίνανε όλα. Σε μια στιγμή έδωσε μια και πήδησε κι ανέβηκε στη ράχη του ζώου κι άρχισε να του λέει λόγια τσιγγάνικα, γλυκά και αμέσως ύστερα να το χτυπά στα πλευρά με τα γυμνά της πόδια. Κι όπως το άλογο αγρίευε όλο και πιο πολύ και έκανε να τραβήξει κατά τους κάμπους μέσα στη νύχτα και μέσα στη βροχή, τότε και η Μαρίλω σηκώθηκε σχεδόν όρθια πάνω στη ράχη του, όρθια για να το συγκρατήσει. Αυτό πήδησε και στάθηκε όρθιο. Ολόρθιο. Και λοιπόν η Μαρίλω γλίστρησε κι έπεσε από τη ράχη του αλόγου. Η Μαρίλω έπεσε και τ' άλογο χάθηκε κατά τη νύχτα και κατά τα βουνά. Οι τσιγγάνοι τρέξανε κατά την πεσμένη Μαρίλω. Και μεις τρέξαμε. Δεν κουνιότανε, δεν μπορούσε πια να κουνηθεί η όμορφη τσιγγάνα. Είχε σκοτάδι και δεν ξέρω αν κλαίγανε οι τσιγγάνοι. Εμείς όμως κλαίγαμε. Γιατί η Μαρίλω ήτανε η πιο γλυκιά και ωραία τσιγγάνα που είχε περάσει από τον τόπο μας.

Την άλλη μέρα οι τσιγγάνοι μαζέψανε τα πράγματά τους, λύσανε τις σκηνές τους και φύγανε. Κρατούσανε τη Μαρίλω στα χέρια. Η Μαρίλω δεν μπορούσε να περπατήσει. Την πηγαίνανε σε μεγάλη πόλη με γιατρούς και νοσοκομεία. Εμείς τους πήγαμε μέχρι τη δημοσιά*. Όλα τα παιδιά μαζί τους ξεπροβοδίσαμε. Η Μαρίλω μάς γέλαγε. Γλυκά γλυκά. Κι έλεγε πως δεν πονάει. Πονούσε όμως.

Τι να γινε, αλήθεια, η Μαρίλω... Να περπατάει τώρα πια; Εγώ λέω ναι. Γιατί είναι δυνατή και νέα. Γι' αυτό.

Το ξέρετε που η Μαρίλω μού έχει μάθει να ξεχωρίζω στο χέρι τη γραμμή της ζωής και τη γραμμή της αγάπης;

*τη δημοσιά (η δημοσιά): τον μεγάλο δημόσιο δρόμο

Φωτογραφία από καταυλισμό τσιγγάνων

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Πώς περιγράφονται οι τσιγγάνοι στο κείμενο και γιατί γοητεύονται τα παιδιά από την τσιγγάνικη ζωή;
2. Όταν συναντάτε ανθρώπους διαφορετικούς από σας, από άλλη φυλή, άλλο πολιτισμό, άλλη θρησκεία, τι σκέφτεστε γι' αυτούς;
3. Μπορείτε να περιγράψετε τον χαρακτήρα της Μαρίλως, όπως αυτός φαίνεται από τη συμπεριφορά της στο περιστατικό με το αφηνιασμένο άλογο;
4. Το ξέρετε ότι οι τσιγγάνοι έχουν θαυμάσια λαϊκή παράδοση και πολύ ωραία παραμύθια και τραγούδια; Να βρείτε πληροφορίες για τη ζωή και τα έθιμα τους.

Ελένη Σαραντίτη
(Νεάπολη Λακωνίας 1943)

Σπούδασε βιβλιοθηκονομία και αγγλική φιλολογία. Έχει γράψει μυθιστορήματα και διηγήματα για μικρούς και μεγάλους. Τα θέματα των βιβλίων της αναφέρονται στις ανθρώπινες σχέσεις, στην παράδοση που χάνεται, στην αναγκαιότητα της αποδοχής των ανθρώπων μεταξύ τους, ανεξάρτητα από φυλή, έθνος και θρησκεία. Το γράψιμό της χαρακτηρίζεται από ρεαλισμό και ποιητικότητα. Μερικά από τα έργα της για παιδιά και για εφήβους είναι: *Οι θεατρίνοι, Ιόλη ή τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι, Κάποτε ο κυνηγός* (Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας 1997). Για μεγάλους: *Τα δέντρα που τα λένε Ντίβι-Ντίβι, Καρδιά από πέτρα*.